

Dit is
Dalí

Dit is Dalí

CATHERINE INGRAM
tekeningen van ANDREW RAE

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Omslagontwerp: Pentagram Design en Alex Coco,
gebaseerd op een concept van Melanie Mues/
Illustratie Andrew Rae
Vormgeving: Jason Ribeiro
Tekst: Catherine Ingram
Illustraties: Andrew Rae
Vertaling: Annabeth Heldring
Boekverzorging: Asterisk*, Amsterdam

Oorspronkelijke titel: *This is Dalí*
© Oorspronkelijke uitgever: Laurence King
Publishing

Als u opmerkingen of vragen heeft, dan kunt u
contact nemen met onze redactie:
redactielifestyle@lannoo.com

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2014
D/2014/45/96 – NUR 646
ISBN: 978-94-014-1573-6
Printed in China

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave
mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand en/of openbaar gemaakt
in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch of op enige
andere manier zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

Dalí met de schilder Georges Mathieu en een twaalf meter lang stokbrood,
dat zij presenteerden op de jaarlijkse voorjaarsbeurs de Foire de Paris
13 mei 1958

Salvador Dalí is een van de populairste kunstenaars ter wereld. Hij staat bekend om zijn flamboyante levensstijl, zijn zwaartekracht tartende snor en zijn bizarre kunst. Hier dragen Dalí en een team bakkers een twaalf meter lang stokbrood op hun schouders alsof het om een grafkist gaat. Dalí loopt vooraan, ernstig, maar een van de bakkers achter hem grijnst. Het is een grappig tafereel: een overmatig lang stokbrood en een overserieuze kunstenaar met een reuzenkruk. Dit is precies de essentie van Dalí's surrealisme: het gewone wordt buitengewoon.

Dalí zag zichzelf als renaissanceschilder – een toonaangevende olieverfschilder – maar hij barst uit de nauw begrensde discipline van de beeldende kunst. Mensen worden door Dalí gegrepen.

Fotograaf George Brassai 'hield van zijn humor, altijd een stap voor op zijn ideeën, hield van zijn afwijkingen, zijn ernst, zijn wilde fantasie, hield van de manier waarop zijn hersens werkten... [en] hield soms ook van zijn schilderijen.'

Dalí's commerciële projecten zouden de wereld van de kunst openbreken, maar in die tijd werd hij door de kunstwereld verguisd. Het kon Dalí niets schelen. Hij was dol op geld en het verschijnsel Dalí leverde hem miljoenen op. Zijn grootheidswaankende geen grenzen. 'Elke ochtend word ik wakker met een heerlijk gevoel: dat ik Salvador Dalí ben en dan vraag ik mijzelf vol verwachting af wat voor wonderbaarlijk iets hij vandaag weer zal gaan doen, deze Salvador Dalí.'

Jeugdjaren

Salvador Dalí Domènech werd op 11 mei 1904 geboren als zoon van Felipa Domènech Ferrés en Salvador Dalí Cusí. Na hem kregen ze nog een dochter, Ana María. Zijn oudste broer, naar wie Salvador vernoemd was, stierf vlak voor zijn tweede verjaardag aan een maag-darmontsteking. Vader Salvador Cusí was een succesvol advocaat en de familie was in goeden doen. De eerste tien jaar van zijn leven woonde Dalí aan de Carrer Monturiol 6 in Figueres, in Noordoost-Spanje. Hij was de koning van het gezin: 'Ik kon doen waar ik zin in had. Ik plaste in mijn bed tot mijn achtste, gewoon voor de lol. Ik was de absolute baas in huis. Niets was goed genoeg voor mij. Mijn vader en moeder vereerden me.' Dalí werd aanbeden en aan elke gril werd toegegeven. Zodra hij wakker was, vroeg zijn moeder: 'Wat wil je, schat? Schat, waar heb je zin in?'

Schoolherinneringen

Toen Dalí vier jaar was, stuurde zijn vader hem naar de lagere school. De meeste kinderen daar waren arm en Dalí, die gekleed ging als een prinsje, viel er helemaal buiten en werd gepest. Waarschijnlijk was hij erg ongelukkig, maar later blijkt uit zijn autobiografie *Mijn leven als genie* dat hij zijn isolement en eenzaamheid als tekenen van zijn superioriteit beschouwde. Zijn eerste meester, Esteban Trayter, was een 'fantastische figuur' met lichtblauwe ogen en een baard die in twee symmetrische vlechten tot op zijn knieën hing. Hij wist van allerlei uit oude kerken te smokkelen en nam zijn schatten mee naar school om aan de klas te laten zien. Dalí was gefascineerd door Trayters kunstcollectie, vooral door een schilderij van een in bont gehuld Russisch meisje, waarvan hij dacht dat het zijn toekomstige vrouw Gala voorstelde.

Na twee jaar bleken Dalí's schoolprestaties sterk achteruit te gaan: hij was het alfabet, dat zijn moeder hem thuis al geleerd had, al helemaal vergeten. Zijn vader was woedend en deed hem op een Franstalige school die op een kaal stuk land aan de rand van Figueres stond. Aangezien hier de lessen in het Frans werden gegeven, raakte Dalí nog meer van zijn stuk. Hij bracht zijn tijd daar dromend door, starend uit het raam naar de cipressen, die 'donkerrood oogden alsof ze... in wijn gedoopt waren.' Thuis droomde hij verder. Hij kon urenlang op zijn bed liggen en naar de vochtplekken op het plafond staren, waarbij hij in deze bruine vlekken allerlei figuren zag.

Verhalenvertellers

Dalí kwam uit een familie van verhalenvertellers, die hun verleden oppoetsten om te imponeren. Dalí's vader vertelde iedereen dat zijn eigen vader arts was, maar in werkelijkheid was hij kurkenmaker. Toen Dalí's grootvader zelfmoord pleegde door van een dak af te springen, was het verhaal van de familie dat hij tragisch was overleden aan hersenletsel. Geheel in lijn met de familietraditie schept Dalí in *Mijn leven als genie* zijn eigen mythe: hij vindt zijn kindertijd opnieuw uit en geeft er de kleur, spanning en duisternis aan die passen bij een ware schilder.

TOEN IK ZES JAAR
WAS, WILDE IK
KOK WORDEN.

TOEN IK ZEVEN WAS,
WILDE IK NAPOLEON
WORDEN.

EN TOEN WAS HIJ ER
EINDELIJK UIT...

IK WORD EEN GENIE EN
DE WERELD ZAL MIJ
BEWONDEREN.

De honger naar macht

Dalí werd achtervolgd door de herinnering aan zijn broer. Hij was de tweede Salvador. Zijn ouders namen hem als jongetje mee naar het graf van zijn broer en vertelden hem dat hij diens reïncarnatie was. Hij groeide op in zijn schaduw, zoals blijkt als hij vertelt: 'Mijn broer en ik leken op elkaar als twee druppels water, maar onze blik op de wereld was anders. Hij had net als ik onmiskenbaar de gelaatstreken van een genie. Hij gaf tekenen van een alarmerende vroegrijpheid, maar zijn blik werd versluierd door de melancholie die typerend is voor een onoverkomelijk hoge intelligentie. Ik was daarentegen veel minder intelligent, maar nam alles in mij op.'

Dalí raakte geobsedeerd door macht. In zijn *Mijn leven als genie* beschrijft (of misschien verzint) hij voorvallen uit zijn kindertijd die zijn kracht, zelfs wreedheid aangeven: hij vertelt dat hij zijn zusje slaat en een kind van de brug duwt. Zijn nietsontziende ambitie blijft groeien en hij zet zijn tirannie tot op hoge leeftijd voort. Hij heeft dan een stel belletjes bij zich die hij geregeld laat klingelen – 'Hoe zou ik er anders zeker van kunnen zijn dat iedereen op mij let?'

Als kind vond Dalí dat hij overal recht op had. Zijn zusje Ana María: 'Het krijgen van cadeautjes was een van Dalí's verslavingen. Zelf gaf hij meestal niets.' Bij die zeldzame gelegenheid dat er niet aan zijn wensen voldaan kon worden, kreeg hij een woedeaanval, zoals die dag dat hij een zakje snoep zag liggen in een etalage en de winkel gesloten was zodat het echt niet gekocht kon worden. Dalí was ziedend en ontroostbaar. Felipa probeerde altijd het haar zoon naar de zin te maken en om niet tegen hem in te gaan. De Kindkoning leerde te heersen en te overwinnen.

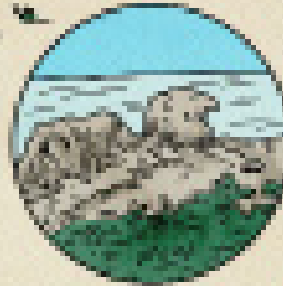
Rustige momenten

Huize Dalí kende ook vredige momenten. Salvador Cusi verzamelde volksmuziek die behoorde bij de dans 'la sardana'. Hij organiseerde avondjes met burens. De kinderen mochten opblijven en iedereen danste mee. De Dalí's hielden heerlijk lange vakanties aan de kust van het schiereiland Cap de Creus. Tijdens hun eerste reisjes logeerden ze bij vrienden, later kochten ze een huis op het strand bij Cadaqués. Dalí was er heel gelukkig; op school schrijft hij: 'Ik heb de laatste dagen alleen maar aan Cadaqués gedacht. Ik kijk elke dag blij in mijn agenda en tel de dagen af.' Dalí woonde gedurende zijn leven in veel verschillende steden over de hele wereld, maar de Cap de Creus bleef zijn thuishaven. 'Alleen hier voel ik mij thuis. Ergens anders ben ik aan het kamperen.'

DE PYRENEËN

DE SCHILDPADROTS

DE KAMEELROTS

DARNIUS

DALI'S HUIS

NADAT ZIJN VADER HEM HAD WEGGESTUURD UIT CADAQUÈS, VESTIGDE DALI ZICH SAMEN MET ZIJN VROUW GALA IN PORT LLIGAT.

PORT LLIGAT

CADAQUÈS

GALA'S KASTEEL

VAKANTIEHUIS VAN DE DALI'S

SMOKKELAARS VERBORGEN HUI SCHATTEN IN DE GROTTEN.

STRAND ES LLANER

DE OLIJFBOMEN WERDEN IN RIJEN TUSSEN DROGE LEISTENEN WALLEN GEPLANT.

PUBOL

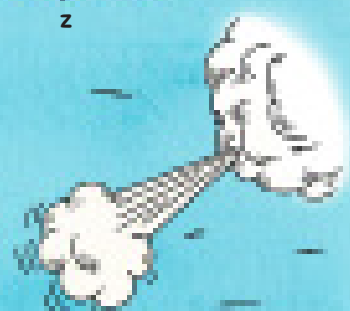
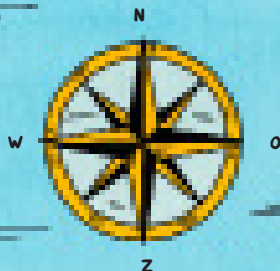
STRAND ES SORTELL

VUURToren CALA NANS

WINTERHARDE PLANTEN
ALS DE ALEPPO-DEN
EN DE GASPELDOORN
BEDEKKEN HET
SCHIEREILAND.

CAP DE CREUS

DE HEVIGE TRAMONTANAWIND
KAN WEKEN AANHOUDEN EN
SNELHEDEN VAN WEL 100 KM
PER UUR BEREIKEN. NAAR
VERLUIDT MAAKT DE WIND DE
PLAATSELIJKE BEWONERS GEK.

DE GROTE ROTSEN
RIJZEN VORSTELIJK
UIT DE ZEE OMHOOG.

DE ADELAARSROTS

VISSERS ROEIDEN MET DALÍ OM
DE GROTE ROTSEN HEEN.

DE PICHOTS, VRIENDEN
VAN DE FAMILIE DALÍ,
BEZATEN EEN HUIS OP
HET STRAND VAN ES
SORTELL.

CADAQUÉS EN HET SCHIEREILAND CAP DE CREUS

DE DALÍ'S HADDEN EEN VAKANTIEHUIS IN CADAQUÉS. DE ACHTERKANT VAN HET HUIS LAG DIRECT AAN HET STRAND, WAAR DE JONGE DALÍ UREN ACHTEREEN OVER RONDDWAALDE.

DALÍ HAD EEN ENORME BAND MET HET INDRUKWEKKENDE LANDSCHAP VAN HET SCHIEREILAND CAP DE CREUS: DE GROVE, RODE AARDE, DE SCHAARSE VEGETATIE EN DE GROTE ROTSEN MET HUN ANTROPOMORFE VORMEN. DALÍ ONTMOETTE GALA, ZIJN TOEKOMSTIGE VROUW, OP HET STRAND VAN CADAQUÉS. IN 1929 WERD HIJ DOOR ZIJN VADER VOORGOED UIT HET DORP WEGGESTUURD. DALÍ EN GALA VERHUISDEN NAAR PORT LLIGAT, EEN STUKJE VERDER OP DE KUST, EN WAREN MEER DAN VIJFTIG JAAR BEZIG MET HET OMBOUWEN VAN VIJF EENVOUDIGE VISSERSHUISJE TOT EEN ZEER BIJZONDERE, SURREALISTISCHE VILLA. IN 1969 KOCHT DALÍ EEN KASTEEL VOOR GALA IN PÚBOL.

Een veranderende werkelijkheid

Erosie door wind en zee gaf de Grote Rotsen voor de kust van Cadaqués hun spectaculair en antropomorfe vormen en ze speelden dan ook een rol in de lokale folklore. Dalí kende 'elke lijn uit zijn hoofd.' De rotsen dienden hem als een 'visueel woordenboek': hij reproduceerde hun ruwe oppervlakken en spectaculaire vormen in zijn schilderijen. Voor Dalí was het meest opvallend aan deze rotsen dat ze steeds leken te veranderen in nieuwe vormen: 'Terwijl wij verder gingen met het karakteristiek trage tempo van een roeiboot... transformeerden al deze voorstellingen... de punten van het aambeeld waren rond geworden en leken precies op de borsten van een vrouw...' Later zou Dalí proberen in zijn schilderwerk en films op verschillende manieren te laten zien hoe dingen transformeren.

De genoegens van vreemden

In Dalí's tijd liepen er nog geen goede wegen naar Cadaqués. Dankzij dat isolement had het dorp veel van zijn charme behouden. De onopgesmukte witte huisjes stonden tegen elkaar als blokken uit een blokkendoos en de straten waren geplaveid met visgraten. Het leven was er primitief: water moest uit een put worden gehaald en stroom ontbrak meestal, de huizen werden met kaarsen verlicht. Dalí was hier op vreemden aangewezen. De vissers waren aardig tegen hem en roeiden hem om de Grote Rotsen. Dalí raakte bevriend met de dorpsmokkelaar (die hem zijn schuur leende als atelier) en met de 'dorpsheks', Lidia Nogueres. In *Mijn leven als genie* beschrijft hij enthousiast haar wilde gedrag: '[Ze] zat op de grond... handig stak ze haar schaar in de kippennek en hield de bloedende kop boven een diepe bak van geglazuurd aardewerk.' Volgens Dalí zou hij zijn 'paranoïde kritische methode' baseren op Lidia's paranoïde geest. De relaties die in Cadaqués ontstonden, vormden de basis van een patroon in de rest van zijn leven. Dalí werd aangetrokken door extreme figuren, zoals zijn vriend Carlos Lozano het later uitdrukte: 'Het expliciet normale irriteerde Dalí bovenmatig.' De Kindkoning wilde vermaakt worden. Zoals hij schrijft: 'Je bent hier om plezier te geven en te krijgen. Je moet me interessante dingen vertellen. Ik zoek voortdurend intellectuele bevrediging... Koester een verhaal zoals je een plant zou koesteren, verzorg het, voed het.'

Het washokatelier

Het gezin verhuisde in juli 1912 naar een ander huis aan de Carrer Monturiol, een huis met dakterras. De Kindkoning genoot van dit hoge uitzichtpunt, waarover hij schrijft: 'Het hele panorama, tot aan de Rozenbaai, leek mij te gehoorzamen en afhankelijk te zijn van mijn blik...'
Dalí haalde zijn moeder over hem een oud washok op zolder te laten gebruiken als kamer voor zijn kunst. Zijn atelier was maar klein, maar Dalí was vindingrijk. Hij schilderde zittend in de cementen wasbak; in de zomer, als het heel warm was, liet hij de bak met water tot aan zijn middel vollopen. Hij bouwde het oude wasbord om tot schildersezel en beschilderde deksels van hoedendozen uit zijn tantes hoedenwinkel.

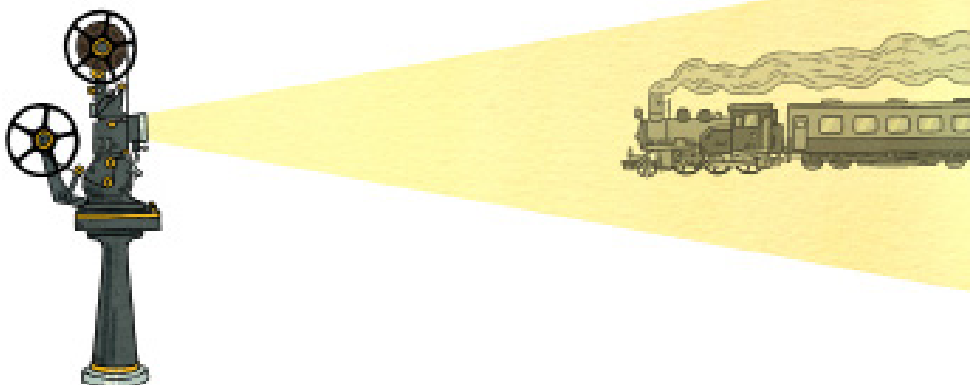
Een visuele geest

Dalí had *Gowan's Art Books* die zijn vader voor hem had gekocht, in zijn atelier gezet. Het was een vreemde reeks: elk deel gaf het leven van een Grote Meester weer aan de hand van zestig zwart-witplaten en nauwelijks tekst. Voor Dalí leken de afbeeldingen levensecht. Later herinnert hij zich het deel Ingres nog en dat hij 'verliefd' was op het naakte meisje van *De Bron*. Hij praat over de platen alsof hij erin leefde. Toen hij op een ander moment weer eens terugdacht aan de serie, zei hij: 'Ik heb het gevoel dat ik een keer gepicknickt heb op die schaduwrijke plek van Watteau of heb gewandeld door een landschap van Titiaan.'

Dalí groeide op in een tijd van de visuele revolutie: fotojournalistiek en film maakten opgang. Hij was gefascineerd door de nieuwe technologie. Zijn eerste onderwijzer, Esteban Trayter, bezat een collectie stereoscopische viewers waar zijn leerlingen doorheen mochten kijken. Dalí was zeer geïntrigeerd door de viewers, die beelden gaven van een bijna griezelige driedimensionale kwaliteit.

De eerste bioscoop van Figueres opende zijn deuren in Dalí's geboortjaar en hij mocht als uitje op zaterdagochtend mee als er een nieuwe film draaide. Geschiedkundigen beweren dat veel mensen door die eerste voorstellingen in paniek raakten en begonnen te gillen. Veel films hadden helemaal geen verhaal. Omdat ze hun wortels hadden in de kermisvoorstellingen van rond de eeuwwisseling, vertoonden ze visuele grapjes die een beetje eng leken met als doel de toeschouwers te choqueren. Vaak begon de film met een 'stil' beeld dat dan op de een of andere manier tot leven kwam, zoals een stilstaande trein die in gang komt en wolken stoom uitblazend recht op de toeschouwer af komt denderen.

Zoals zo velen werd Dalí erdoor gegrepen. Zijn moeder kocht een handprojector en projecteerde korte films op de muur thuis. De taal van de vroege film was voor Dalí zeer relevant. Hij hield ervan zijn publiek te choqueren en was zeer geïnteresseerd in het transformatieproces. Dalí hield de ontwikkelingen op het gebied van film en fotografie goed bij en gebruikte filmische effecten in zijn kunst.

Vroegrijp talent

Dalí gaf al op jonge leeftijd blijk van zijn talent. In juni 1916 ging hij, twaalf jaar oud, logeren bij vrienden van de familie, de Pichots. Het draaide uit op een experiment in impressionisme. Het landgoed van de Pichots, met zijn graanvelden en olijfbomgaarden, leek op een impressionistisch tafereel en Ramon Pichot, een succesvol impressionistisch schilder, bracht Dalí de eerste impressionistische technieken bij. Getroffen door het radicale gebruik van kleuren en de ruwe verfstreek, schreef Dalí: 'Ik kwam ogen tekort om alles te zien wat ik wilde zien in die dikke en vormeloze klodders verf... [het] brandde diep in mijn keel zoals een slokje Armagnac dat je verkeerd doorslikt.' Hij liep, spelend dat hij een magiër was, over de landerijen terwijl hij in een glazen karafstop keek, die dezelfde gefragmenteerde illusie gaf als impressionistische kunst. Na zijn bezoek aan de Pichots schilderde Dalí *Gezicht op Cadaqués met de schaduw van de berg Pani*. Het is een typisch impressionistisch werk: de karakteristieke verfstreken leveren effecten van licht op. Toch was het impressionistisch experiment van korte duur. Dalí had niets met voorstellingen van het platteland en landbouw; hij gaf de voorkeur aan het dramatische en magische van het landschap bij Cadaqués.

Ramon Pichot raadde Dalí's vader aan hem in te schrijven aan de tekenschool in Figueres. Tekenleraar Juan Núñez herkende Dalí's talent en hielp hem bij het ontwikkelen van zijn techniek. Volgens Dalí was Núñez de belangrijkste mentor in zijn ontwikkeling tot kunstenaar. Aan het einde van zijn eerste jaar ontving Dalí een onderscheiding als excellente leerling en ter ere hiervan richtte zijn vader in hun appartement in Figueres een kleine tentoonstelling in.

De Academie van San Fernando, Madrid, 1922–1926

In 1921 stierf Dalí's moeder aan baarmoederhalskanker. Volgens Dalí maakte dit zijn wil om te slagen nog groter: 'Ik zwoer... [dat] ik mijn moeder aan de dood en aan haar lot zou ontrukken met zwaarden van licht, die op een dag zouden schitteren rond mijn roemrijke naam.' Het jaar daarop verliet Dalí het huis om te gaan studeren aan de San Fernando Academie in Madrid. De kunstacademie was een teleurstelling voor Dalí, die 'onmiddellijk begreep dat die oude leraren, behangen met vele eervolle onderscheidingen, mij niets konden leren.' Zijn leraren hingen het Franse impressionisme aan, terwijl Dalí dat al achter zich had gelaten. En de Kindkoning nam geen blad voor de mond: in 1923 werd hij geschorst omdat hij twijfelde aan de verdiensten van een nieuwe leraar en drie jaar later werd hij van school gestuurd omdat hij had verklaard dat zijn leraren niet geschikt waren om zijn werk te beoordelen. Toch was Madrid een over het algemeen positieve ervaring. Dalí werd geïnspireerd door de kunst in het Prado, vooral door het werk van Velázquez, maar het allerleukst was het sociale leven in de Resi, de studentencampus.

Gezicht op Cadaqués met de schaduw van de berg Pani
Salvador Dalí, 1917

Olieverf op doek
39,5 × 48,3 cm
Salvador Dalí Museum, Inc., Saint Petersburg, Florida

Dalí's metamorfose

Aan het hoofd van de Resi stond Alberto Jiménez Fraud die zorgde voor een stimulerend onderwijsaanbod met lezingen van grote denkers van die tijd, zoals Albert Einstein, en voor een bibliotheek vol met de laatste theorieën. Sigmund Freuds werken waren net in het Spaans vertaald en Dalí en zijn vrienden lazen ze grondig en discussieerden er eindeloos over. Het exemplaar van Freuds *De droomduiding* die Dalí als student gebruikte, staat vol onderstrepingen en aantekeningen. Hij vertelde dat het boek 'op hem was overgekomen als een van de belangrijkste ontdekkingen in zijn leven.'

Later zou Dalí in zijn kunst gaan experimenteren met Freudiaanse ideeën.

Dalí trof in de Resi gelijkgestemden en maakte deel uit van een groep kunstzinnige mensen, waaronder filmmaker Luis Buñuel en dichter Federico García Lorca. Binnen de groep heerste jaloezie en rivaliteit. De Kindkoning had eerst moeite met de aanvoerder van de groep: 'Ik wist dat Lorca zou gaan schitteren als een waanzinnige en vurige diamant. Ik ging er soms opeens vandoor en dan zag niemand mij drie dagen lang.'

Lorca en Dalí aanbaden elkaar. Lorca eerde 'Salvador Dalí met je olijfkleurige stem' in zijn poëzie en Dalí schilderde Lorca als de H. Sebastiaan. Samen ontwikkelden ze een kunsttheorie. Kunsthistoricus Mary Ann Caws meent dat 'een aantal van Dalí's mooiste teksten over zijn eigen werk gericht zijn aan de dichter.' Als ze eens niet overdreven, kon Dalí intiem met Lorca praten. Dan kwam er een warmere, poëtische kant van hem naar boven: 'Ik voel hoe ik van gras houd, de sprietten in de palm van mijn hand, oren rood doorschijnend van de zon.' Lorca probeerde Dalí te verleiden, maar volgens de schilder gebeurde er niet veel. Zijn moeder was altijd streng katholiek geweest en homoseksualiteit was verboden – misschien was Dalí bang. Aan hun relatie kwam min of meer een eind toen Dalí zijn toekomstige vrouw ontmoette. Hij heeft zich nooit uitgelaten over zijn seksuele geaardheid; op latere leeftijd flirtte hij wel met zijn mannelijke muzen en speelde hij graag voyeur.

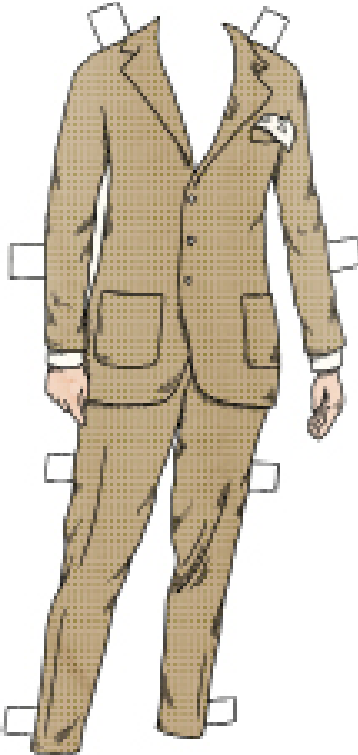
Dalí's nieuwe vrienden waren dandy's, die bekend stonden om hun luxueuze levensstijl en verzorgde kleding. Toen Dalí op de academie aankwam, was hij nog de romantische kunstenaar en kleepte hij zich helemaal in het zwart, maakte zijn huid wit, verfde zijn haar zwart en gebruikte zwarte kohl om zijn ogen. Maar de Kindkoning zag de potentie van het dandy-imago en besloot: 'Morgen trek ik hetzelfde aan als iedereen.' Als hij zich als royalty zou gedragen, zou hij ook als royalty behandeld worden, dacht hij. Het leek te werken. Terwijl hij weinig geld had, feestte hij in de duurste hotels en zijn luxueuze levensstijl werd betaald door vrienden, familie en kunstverzamelaars. Dat hij zo verzot was op geld en roem zou de kunstwereld echter wel gaan irriteren.

IN 'MIJN LEVEN ALS GENIE'
BESCHRIJFT DALÍ DE DAG VAN
ZIJN METAMORFOSE:

...HIJ GING NAAR DE
KAPPER DIE ZIJN LANGE
HAAR AFKNIPTE...

...HIJ ZOCHT EEN DUUR TWEEDPAK
UIT...

...HIJ KOCHT EEN BLAUW
ZIJDEN OVERHEMD...

...DE MOOISTE
HEMELBLAUWE
MANCHETKNOPEN...

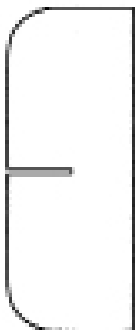
...EN EEN
BAMBOE
WANDELSTOK.

LATER GEBRUIKTE HIJ VERNIS
OM ZIJN SLUIKE HAAR IN
MODEL TE HOUDEN...

...EN BOETSEERDE HIJ
MET WAS ZIJN SNOR IN
DE TYPERENDE KRUL.

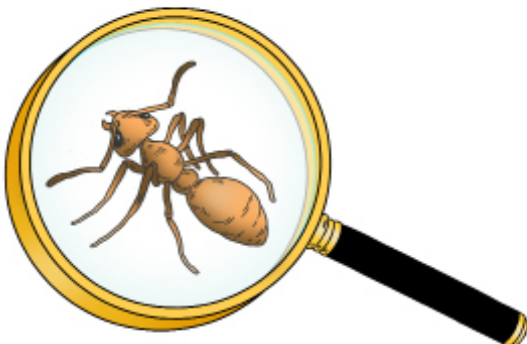
Dalí's kunst, 1922–1926

Volgens de dichter José Morano Villa 'speelde Dalí verschillende, op het oog tegenstrijdige spelletjes... het "traditionele spelletje" naast het oversaagde spelletje'. Dalí werkte alle Europese avant-gardestijlen af. Na het impressionisme experimenteerde hij met neo-impressionisme, futurisme en kubisme. Bij tentoonstellingen kreeg zijn werk vaak de kritiek dat het een willekeurige verzameling uiteenlopende stijlen was.

Uit een reeks intieme portretten van zijn zuster Ana María komt een eenduidiger visie tevoorschijn. In *Vrouw bij het raam* kijkt ze naar de kust van Cadaqués. In zijn harmonie van grijs en blauw straalt het werk klassieke eenvoud uit. Elk element draagt bij aan het evenwicht: de kustlijn weerspiegelt de horizontale lijn van het raam, het verdwijnpunt wordt aangeduid door de richting van de vloerplanken en de sponningen van het raam.

Binnen dit geordende universum ligt een 'obsessief realisme'. Dalí legt elk element vast met een verbazingwekkende precisie, van het haar op zijn zusters hoofd en de plooien van haar jurk tot het huis dat weerspiegeld wordt in de ruit. Door zijn aandacht voor het detail ontstaat een bevroren, hyperrealistisch effect. In 1926 gaat Dalí verder kijken dan zijn familie en keert hij terug naar het landschap van Cadaqués, dat hij in hetzelfde ongenaakbare naturalisme vormgeeft.

Picasso zag dit portret in zijn eerste solo-expositie in de Sala Dalmau en hij vond het erg mooi. Hij prees Dalí aan bij zijn vrienden, de kunsthandelaars Paul Rosenberg en Pierre Loeb. Loeb, die naar Spanje reisde enkel en alleen om Dalí's recente werk te bekijken, had niets te bieden, maar Picasso bleef een loyaal supporter. Toen Dalí naar Parijs verhuisde, probeerde Picasso hem weer te helpen, dit keer door hem voor te stellen aan zijn begunstiger Getrude Stein, maar ook deze ontmoeting liep op niets uit. Na verloop van tijd werd Picasso iets terughoudender en distantieerde hij zich van de flamboyante surrealistische kunstenaar.

Vrouw bij het raam
Salvador Dalí, 1925

Olieverf op hardboard (masoniet)
105 × 74,5 cm
Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid

Penya-Segats (Vrouw op de rotsen)
Salvador Dalí, 1926

Olieverf op olifhouten paneel
26 × 40 cm
Particuliere verzameling